

Europeiska jordbruksfonden för
landsbygdsutveckling: Europa
investerar i landsbygdsområden

Diariennr
2021/1234

Skogsstyrelsens handlingsplan för landsbygdsprogrammet 2014-2020

Version 2021

Godkänd av Jordbruksverket 2021-03-23

Träder ikraft 2021-03-23

Detta är en förkortad version av handlingsplanen med de för stödsökande viktigaste avsnitten. Vill du ha en fullständig version – kontakta Skogsstyrelsens registrator. Ange diarienumret ovan.

Sammanfattning

EU:s övergripande mål syftar bland annat till utveckling och tillväxt på landsbygden. Skogen har en viktig roll i detta. Utöver att bidra till EU:s övergripande mål är de skogliga åtgärderna viktiga för att genomföra arbetet med Sveriges miljömål.

Skogen är en viktig resurs för samhället när det gäller människors välbefinnande, hälsa, boende/livsmiljö, regional utveckling och turism. Skogens brukande genom bland annat produktion av virke och biomassa är också en förutsättning för skogsnäringen som är en av Sveriges viktigaste näringsgrenar med stor betydelse för den svenska ekonomin. Skogen är en resurs för samhället när det gäller människors välbefinnande, hälsa, boende/livsmiljö, regional utveckling och turism.

Den biologiska mångfalden i skogen och skogslandskapet med dess vatten och våtmarker är grunden till många ekosystemtjänster, men kan skadas när skogen brukas. Skogen är även rik på skyddsvärda kulturlämningar, ofta med skötselbehov. Därför ser vi ett behov av mer kunskap till skogsägare och utförare men också stödinsatser för att bevara och utveckla natur- och kulturvården. I allt detta är rådgivning och samarbete mellan olika aktörer viktigt så att insatserna kan anpassas för att ge största möjliga nytta utifrån förutsättningarna. Genom att tillämpa naturvårdandeskötsel inom frivilliga avsättningar på skogliga områden som gynnas av störningar kan många brister i dagens skogslandskap åtgärdas och på detta sätt bidra till hållbar utveckling i skogen i ett landskapsperspektiv.

Skogsstyrelsens prioriteringar inom Fokusområde 4 abc. *Återställa, bevara och främja ekosystem kopplade till jord-och skogsbruk* innebär möjlighet att bidra till att flera miljö kvalitetsmål och i synnerhet Levande skogar uppnås, har positiva effekter för utvecklandet och bevarandet av skogliga naturtyper enligt Natura 2000, samt bidrar till att art- och habitatdirektivet och fågeldirektivet efterlevs. Det ger också möjlighet att minska skogsbrukets negativa påverkan på vattenkvaliteten och på så sätt bidra till målen i ramdirektivet för vatten. Många vattenmiljöer återfinns i skogslandskapet. I samrådsperioden inför åtgärdsprogram för vattenförvaltning betonades vikten av att även hantera små vattendrag, på vilka skogsbruket har stor påverkan. Flertalet av de förslag på övriga åtgärder som riktar sig till skogen ryms inom fokusområdet och stöd och kompetensutveckling stödjer dessa.

Ett separat partnerskap i form av en rådgivande grupp finns för att möjliggöra djupare delaktighet.

Innehållsförteckning

Sammanfattning.....	2
1. Syftet med handlingsplanen	4
1.1 EU:s mål styr innehållet i programmen	4
1.2 Åtgärder och prioriteringar i landsbygdsprogrammet	5
2. Partnerskapet	7
3. Gemensamt för prioriteringar, urvalskriterier, mål och hantering av beslut i landsbygdsprogrammet	8
3.1 Urvalskriterier	8
3.2 Indikatorer och målvärden	9
3.3 När sista pengarna i budgeten inte räcker till hela sista ansökan.	9
4. Kompetensutveckling och rådgivning	10
4.1 Stöd till kompetensutveckling och rådgivning inom miljö (delåtgärderna 1.1, 1.2, 2.1 inom fokusområde 4abc skog).....	10
4.2 Det här gäller för urval av ansökningar	13
5. Stöd för miljöåtgärder i skogen	18
5.1 Stöd till att bevara och utveckla skogens miljövärden	18
6. Kommunikation	27
6.1 Kommunikationsplan.....	27
7. Arbete med andra mål och lokal utveckling.....	28
7.1 Synergier med fonder och planer som ska bidra till samma mål	28
8. Revidering av handlingsplan	28
9. Bilagor.....	28

1. Syftet med handlingsplanen

Handlingsplanen ska användas för att styra vårt arbete med prioritering och urval av ansökningar samt partnerskap, kommunikation och samordning med andra fonder samt annan regional och lokal utveckling.

Stöden till landsbygdsutveckling som finns i landsbygdsprogrammet regleras i första hand genom EU-förordningen^[1], landsbygdsförordningen^[2] och forskriften om företagsstöd, projektstöd och miljöinvesteringar^[3]. Handlingsplanen är ett komplement till dessa bestämmelser och används för att vi ska kunna anpassa våra prioriteringar efter våra förutsättningar. I handlingsplanen ingår också att ange sådana uppgifter som vi har beslutat om för vissa stöd.

Det är Jordbruksverket som godkänner handlingsplanen. Jordbruksverket är förvaltande myndighet för landsbygdsprogrammet.

När vi fattar ett beslut om stöd, ska den senast godkända handlingsplan ligga till grund för beslutet.

1.1 EU:s mål styr innehållet i programmen

Alla landsbygdsprogrammets prioriteringar bidrar till EU:s övergripande mål, EU 2020. EU 2020 är EU:s tillväxtstrategi för en smart och hållbar ekonomi med hög sysselsättning, god produktivitet och stor social sammanhållning.

I Sverige ska landsbygdsprogrammet, havs- och fiskeriprogrammet, de regionala strukturfondsprogrammen och socialfondsprogrammet gemensamt bidra till de fondgemensamma tematiska målen, se bilderna nedan. Dessa mål bidrar i sin tur alla till EU 2020.

---

^[1] Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1305/2013 om stöd för landsbygdsutveckling från Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling (EJFLU) och om upphävande av rådets förordning (EG) nr 1698/2005

^[2] Förordning (2015:406) om stöd för landsbygdsutvecklingsåtgärder

^[3] Statens jordbruksverks föreskrifter (SJVFS 2016:19) om företagsstöd, projektstöd och miljöinvesteringar samt stöd för lokalt ledd utveckling

1.2 Åtgärder och prioriteringar i landsbygdsprogrammet

Det svenska landsbygdsprogrammet är uppdelat i 6 prioriterade områden och 15 mer detaljerade fokusområden. Regeringen har beslutat hur programmets pengar ska fördelas på fokusområden och delåtgärder. Fokusområdena 1abc ska genomsyra samtliga åtgärder och finns därför inte med i tabellen ”landsbygdsprogrammet 2014-2020”. 1 abc handlar om kunskapsöverföring och innovation.

Följande prioriteringar och fokusområden används inom det svenska landsbygdsprogrammet:

1. Främja kunskapsöverföring och innovation inom jord- och skogsbruk samt på landsbygden.
  - a) främja innovation, samarbete och kompetensutveckling på landsbygden
  - b) stärka banden mellan jordbruk och livsmedelsproduktion samt forskning och innovation, även i syfte att utveckla miljöledning och miljö kvalitet
  - c) främja livslångt lärande och yrkesutbildning inom jord- och skogsbruk
2. Förbättra lönsamheten och konkurrenskraften i alla typer av jordbruksföretag och i alla regioner, samt främja innovativ jordbruksteknik och hållbart skogsbruk
  - a) konkurrenskraft, omstrukturering, diversifiering inom jordbruk, trädgård, rennäring och skog
  - b) underlätta för unga med rätt kompetens att starta företag inom jordbruk-, trädgård- samt rennäring
3. Förbättra djurvälstånd och organisationen av livsmedelskedjan, inklusive bearbetning och marknadsföring av jordbruksprodukter
  - a) förbättra konkurrenskraften genom bättre djurvälstånd och kort livsmedelskedja
4. Återställa, bevara och främja ekosystem kopplade till jord- och skogsbruk
  - a) återställa, bevara och förbättra den biologiska mångfalden
  - b) förbättra vattenförvaltningen och hanteringen av gödsel- och växtskyddsmedel
  - c) förebygga markerosion och förbättra markskötseln
5. Främja resurseffektivitet och stödja övergången till en koldioxidsnål och klimattålig ekonomi inom jordbruket
  - b) effektivisera energianvändningen inom jordbruket
Gränsdragningen mellan fokusområdena 5b och 5c är ofta svår att göra, varför dessa insatser av förenklingskäl hanteras under fokusområde 5c, på så sätt kan en resursmässig splittring på flera fokusområden undvikas. *(från programmet)*
  - c) främja tillgången till och användningen av energi från förnybara källor och andra förnybara biologiska resurser som inte är avsedda till livsmedel
  - d) minska utsläpp av växthusgaser och ammoniak

6. Främja social utveckling och skapa ekonomisk utveckling på landsbygden
  - a) främja diversifiering, skapande och utveckling av nya små företag och arbetstillfällen
  - b) främja lokal utveckling på landsbygden
  - c) anläggning och projektering av passiv bredbandsstruktur

1.2.1 Landsbygdsprogrammets landsbygdsdefinition

Landsbygdsdefinitionen i landsbygdsprogrammet består av fyra huvuddelar; jordbruksföretag, mindre tätorter, regionala undantag samt särskild definition för lokalt ledd utveckling. Under vissa omständigheter kan enskilda åtgärder tillämpa en annan definition.

Ingen geografisk avgränsning kommer att tillämpas för de insatser som har anknytning till jordbruksföretag, jordbruksverksamhet, skogsbruksverksamhet, målen för miljö- och klimatvänligt jordbruk eller för investeringar i bearbetning och saluföring av jordbruksprodukter även om stödmottagaren är lokaliserad i en tätort.

För övriga åtgärder, delåtgärder eller typer av insatser med undantag för lokalt ledd utveckling, definieras landsbygd som områden utanför tätorter med mer än 3 000 invånare enligt SCBs befolkningsstatistik för år 2015. I de fall där stödmottagaren (projektägaren) är lokaliserad till en tätort med mer än 3 000 invånare ska projektets mervärde och nytta direkt tillfalla landsbygdsområdet. Insatser ska kunna genomföras även i större tätorter om projektet tillför mervärden till landsbygdsområden.

Förekomsten av tätorter i ett annars glest befolkat område kan vara viktiga stödjepunkter i genomförandet av programmet. Av denna anledning bör berörda myndigheter som handlägger stöd som riktas till de län där befolkningstätheten är lägre än medelvärdet för riket (22,9 invånare per kvadratkilometer) ges möjlighet att nyansera och utveckla den ovan bestämda huvudregeln. Detta kan göras genom att större tätorter räknas in i tillämpningsområdet för dessa län.

2. Partnerskapet

Länsstyrelserna i egenskap av behöriga myndigheter har så kallade partnerskap där företrädare för olika intressenter är representerade för delaktighet och informationsutbyte i framtagande och genomförande av landsbygdsprogrammet.

Skogsstyrelsen som till skillnad från länsstyrelserna arbetar nationellt med landsbygdsprogrammet har inget inrättat partnerskap i ovan mening utan inför programperioden nyttjades det nationella och de regionala sektorsråden för att förankra stöden. För att skapa förutsättningar för en djupare delaktighet, har Skogsstyrelsen bjudit in representanter från skogssektorn, myndigheter och högre utbildning/forskning till en rådgivande grupp.

Den rådgivande gruppen ger tillfälle till avstämning, aktuell omvärldsinformation, synpunkter och dialog om olika principfrågor som rör stöden. Gruppens uppgift är enbart att vara rådgivande, ej beslutande.

Den rådgivande gruppen består idag av representanter för Norra Skog, Skogforsk, Riksantikvarieämbetet och SLU.

3. Gemensamt för prioriteringar, urvalskriterier, mål och hantering av beslut i landsbygdsprogrammet

Alla stöd i landsbygdsprogrammet ska bidra till EU:s prioriteringar i programmet. I kapitel 5 till och med 7 visas de övergripande prioriteringarna för de stöd som Skogsstyrelsen ska handlägga. Här visas också Skogsstyrelsens prioriteringar som görs utifrån den SWOT-analys som finns i bilaga 1.

För att välja ut de ansökningar som effektivast leder till programmets prioriteringar finns det urvalskriterier. De nationella urvalskriterierna är samma i hela landet. Urvalskriterierna har Skogsstyrelsen tagit fram med hjälp av sitt partnerskap. De speglar Skogsstyrelsens prioriteringar och bygger på SWOT-analysen.

Det finns inte några urvalskriterier som utgår från diskrimineringsgrunderna kön, ålder, etnisk tillhörighet, funktionsnedsättning med mera. Det beror på att kriterier inom det här området riskerar att hamna i konflikt med lagstiftning och rättspraxis.

Vi kommer att ta hänsyn till jämställdhet genom att jämställdhetsintegrera handlingsplanen. Arbetet kommer att ske successivt under programperioden.

3.1 Urvalskriterier

Urvalskriterierna avgör hur en ansökan prioriteras.

3.1.1 Poängsättning

För varje urvalskriterium finns det poängsättningar. Om det står plustecken för poängsättningen betyder det att den poängsättningen kan räknas tillsammans med andra. Om det inte finns något plustecken räknas enbart den högsta poängnivån som uppfylls. Det totala antalet poäng är alltid mellan 0 och 5 poäng, vilket gör att eventuella poäng över 5 inte räknas.

Alla urvalskriterier och poängsättningar har en bedömningsgrund knuten till sig, dessa finns i handlingsplanens bilagor. Bedömningsgrunderna förklarar hur poängsättningen sker och på vilka grunder ansökan poängsätts.

3.1.2 Viktning

När ett urvalskriterium är färdigbedömt multipliceras poängen med viktningen. Detta leder till att urvalskriterier som bedöms vara viktigare har en större effekt på hur ansökan ska prioriteras

3.1.3 Krav på poäng avgör om ansökan prioriteras

För att en ansökan ska prioriteras krävs följande:

- Den viktade summan för urvalskriterier är minst lika hög som minimipoängen som gäller för insatsområdet. Det kan gälla både nationella och regionala urvalskriterier.

- Ansökan måste få poäng i minst två av de angivna urvalskriterierna.

Om båda av dessa krav uppfylls kommer ansökan att prioriteras på det sätt som anges i insatsområdet.

3.1.4 Rangordning av ansökningar med lika många poäng

Om två ansökningar har lika många poäng rangordnar vi ansökningarna enligt följande:

1. Den ansökan som har högst poäng i högst viktat kriterium
2. Den ansökan som har högst poäng i näst högst viktat kriterium
3. Den ansökan som kom in först (kronologisk ordning)

Om två eller flera ansökningar till stödet Skogens miljövärden har lika många poäng rangordnas dock ansökningarna enligt följande:

1. Den ansökan som har högst poäng i högst viktat kriterium
2. Den ansökan som har högst poäng i näst högst viktat kriterium
3. Den ansökan som höjer miljövärden i nyckelbiotoper i störst utsträckning
4. Den ansökan som innefattar åtgärder som gynnar en skoglig värdekärna genom bildandet av en kantzona eller övergångszona till en NB, ONV, Natura 2000
5. Den ansökan som gynnar en kulturlämning som riskerar att bli förstörd i närtid
6. Den ansökan som gynnar hotad art i störst utsträckning
7. Den ansökan som kom in först

3.2 Indikatorer och målvärden

För att kunna följa hur det går med landsbygdsprogrammet finns det obligatoriska indikatorer som EU har tagit fram för varje insatsområde. Målvärdena har beräknats av Jordbruksverket utifrån bland annat tidigare erfarenheter. Målvärdena har sedan fördelats enligt samma fördelningsnycklar som budgeten. EU:s indikatorer med målvärden samt budget, finns i bilaga 2 Budget och mål.

3.3 När sista pengarna i budgeten inte räcker till hela sista ansökan.

När budgeten för ett insatsområde är slut och hela sista ärendet inte ryms sänks stödbeloppet. Detta gäller det ärende som rangordnas högst av de ärenden som inte ryms inom budgeten. För alla åtgärder sänks stödbeloppet till 20 % som lägst.

4. Kompetensutveckling och rådgivning

Syftet med kompetensutvecklingen och rådgivningen är att öka kompetensen hos verksamma på landsbygden och därmed även öka effektiviteten och förbättra måluppfyllelsen för övriga åtgärder i landsbygdsprogrammet. I sin helhet ska åtgärden bidra till en hållbar ekonomisk, ekologisk och social utveckling av landsbygden.

Det finns flera myndigheter som handlägger stöd inom kompetensutveckling och rådgivning. Det är länsstyrelserna, Jordbruksverket, Sametinget, Skogsstyrelsen och Tillväxtverket. Varje myndighet har sin egen handlingsplan.

4.1 Stöd till kompetensutveckling och rådgivning inom miljö (delåtgärderna 1.1, 1.2, 2.1 inom fokusområde 4abc skog)

4.1.1 Övergripande prioriteringar

De övergripande prioriteringarna är beslutade för hela EU. Detta stöd riktar sig till kompetensutveckling och rådgivning inom miljö (delåtgärderna 1.1, 1.2, 2.1, inom fokusområde 4abc skog) och syftar till att

- återställa, bevara och förbättra den biologiska mångfalden och de europeiska landskapens karaktär (fokusområde 4a)
- förbättra vattenförvaltningen, inklusive hanteringen av gödsel- och växtskyddsmedel (fokusområde 4b)
- förebygga markerosion och förbättra markskötseln (fokusområde 4c)

4.1.2 Skogsstyrelsens prioriteringar med kort bakgrund

Skogen ska brukas i enlighet med de skogspolitiska målen och miljökvalitetsmålen. Den svenska skogspolitiken, med jämställda mål för produktion och miljö, bygger på ett uttalat sektorsansvar för att säkerställa ett långsiktigt hållbart skogsbruk. Sektorsansvaret innebär att skogsägarna vid sitt brukande av skogen med frivilliga insatser tar hänsyn till natur- och kulturvärden utöver skogsvårdslagens krav. I de skogspolitiska målen uttrycks att skogen och skogsmarken ska utnyttjas effektivt och ansvarsfullt så att den ger en uthålligt god avkastning. Skogsmarkens naturgivna produktionsförmåga ska bevaras och en biologisk mångfald och genetisk variation i skogen ska säkras. Skogen ska brukas så att växt- och djurarter som naturligt hör hemma i skogen ges förutsättningar att fortleva under naturliga betingelser och i livskraftiga bestånd. Hotade arter och naturtyper ska skyddas. Skogens kulturmiljövärden samt dess estetiska och sociala värden ska värnas.

Den fördjupade utvärderingen av Levande skogar (mars 2015) visar bland annat att för att nå miljökvalitetsmålet behöver miljöhänsynen vid skogsbruksåtgärder förbättras samtidigt som användningen av alternativa skogsbruksformer måste öka.

Målet är bland annat att skogsmarkens egenskaper bibehålls, att skogens ekosystemstjänster vidmakthålls och att skogens biologiska mångfald bevaras.

Skogen påverkar klimatet på flera sätt och kan spela en viktig roll för att uppfylla det nationella miljökvalitetsmålet Begränsad klimatpåverkan. Klimatet påverkar i sin tur också skogen och kunskapen om hur skogen kan skötas för att minska negativa effekter av klimatförändringarna behöver öka.

Skogsstyrelsen har utifrån dessa behov identifierat följande prioriterade områden:

Strategiskt behov	Prioriterat område
Ett högt betestryck i skogen har negativa effekter på den biologiska mångfalden. Vid obalans mellan hjortviltets täthet och tillgången på det foder i landskapet som viltet föredrar, främst tall och löv, har lövträd och tall svårt att bli trädbildande. Detta i kombination med att föryngring främst sker med gran, leder till en minskad trädslagblandning och lägre biodiversitet i skogslandskapet. Viltskador är även ett stort problem för skogsproduktion med stora kostnader som följd. Betesskadorna leder till en försämrad virkeskvalitet och i förlängningen till att markens produktionsförmåga inte utnyttjas fullt ut.	<p>En viltstam i balans</p> <p>Höja kunskapen om viltets påverkan på skogens värden samt om olika åtgärder med syfte att öka fodermängden i landskapet</p>
Skogen ska brukas så att vattenkvalitet och biologisk mångfald i vattenmiljöer bevaras och främjas. För att uppnå detta krävs att skogarnas naturliga hydrologi värnas samtidigt som skogsekosystemets naturliga funktioner och processer upprätthålls.	<p>Skogens påverkan på vatten</p> <p>Höja kunskapen om skogsbrukets påverkan på vatten. Landskapsperspektiv bör lyftas in.</p>
Markskador till följd av körning i skogsmark kan ge upphov till ett ökat läckage av metylkvicksilver och andra tungmetaller samt näringsämnen från skogsmark till vatten. Allvarliga skador i form av spårbildning och/eller kompaktering kan förutom kemiska och biologiska effekter även ge negativa ekonomiska effekter liksom effekter på kulturmiljöer, friluftsliv och skogens rekreativvärde.	<p>Motverka markskador inom skogsbruk</p> <p>Höja kunskaperna om hur motverka markskador inom skogsbruk</p>
Trots den kraftiga minskningen av surt nedfall är tillståndet för skogsmarken relativt oförändrat i hela landet. Ett intensivt skogsbruk, där också uttag av grenar och toppar (grot) ingår, bidrar till försurningen av skogsmark samt sjöar och vattendrag i skogslandskapet. Askåterföring är i många fall en viktig kompensationsåtgärd.	<p>Minskad försurning</p> <p>Öka kunskapen om skogsbrukets försurande effekter och nyttan av askåterföring.</p>

Skogsstyrelsen	2021-03-23		12(28)
----------------	------------	--	--------

Strategiskt behov	Prioriterat område
Skogsstyrelsen genomför årliga uppföljningar av miljöhänsyn vid föryngringsavverkning och för kulturmiljön även vid föryngringsåtgärder. Resultaten visar att det finns brister i den miljöhänsyn som tas vid avverkning och att hänsynskrävande biotoper och skyddszoner mm avverkas. Nästan hälften av alla forn- och kulturlämningar påverkas eller skadas. Även skogens sociala värden påverkas av skogsbruket.	Skogsskötsel med hänsyn till miljö- och sociala värden samt kulturmiljön. Öka kunskaperna om vilken hänsyn som behöver tas till natur, kultur- och sociala värden i skogen samt om lämpliga skötselåtgärder så att skogens alla värden ska kunna bevaras och utvecklas.
Ett antal skogstyper och många av dess arter har dålig eller otillräcklig bevarandestatus. Trenden är negativ i flera fall och många skogslevande arter är missgynnade eller hotade. Som ett komplement till formellt skyddad och frivilligt avsatt skog behöver kunskapen om olika former av skötselåtgärder öka.	Ökad biologisk mångfald i skogen Öka kunskaperna om naturvårdande skötsel och ökad användning av alternativa skogsbruksformer för att kunna bidra till en större variation och mångfald i skogen.
Klimatförändringar innebär en förhöjd risk för skogsskador. Stormfällningen kan öka och skadegörare kan gynnas. Klimatförändringarna kan även påverka mångfalden negativt. Riskerna för betesskador ökar och skogslevande arter kan missgynnas i takt med att sydligare arter invandrar. Riskerna för markskador ökar. En ökad efterfrågan på bränslesortiment kan medföra ökad intensitet i skogsbruket. Riskerna för ökade skador och en negativ påverkan på miljön kan motverkas eller minskas genom strategiska val och planering.	Förebygga effekter av klimatpåverkan Öka kunskaperna om klimatförändringarna och hur man kan förebygga effekterna av klimatpåverkan.

4.1.3 Upphandling, utlysning och Skogsstyrelsens eget arbete med kompetensutveckling och rådgivning

Kompetensutveckling

Skogsstyrelsen avser att genomföra minst en utlysning under 2021 som kommer att omfatta i princip hela budgeten för förlängningsåren och samtliga ämnesområden. Med hänsyn till den rådande situationen med Covid-19 kommer det i utlysningen att tydliggöras möjligheterna med digitala alternativ för genomförande.

För att nyttja resurserna effektivt avser Skogsstyrelsen att i utlysningen begränsa lägsta stödbelopp till 200 000 kronor.

Fullständig information om tidpunkt för utlysning, budget och övriga villkor kommer att finnas på Skogsstyrelsens webbplats: www.skogsstyrelsen.se/bidrag

Rådgivning

Skogsstyrelsen	2021-03-23		13(28)
----------------	------------	--	--------

Skogsstyrelsen bedriver rådgivning inom delåtgärden 2.1 i egen regi kopplat till stöden för att bevara och utveckla skogens miljöåtgärder (delåtgärd 8.5 inom fokusområde 4abc skog). Rådgivningen kommer att fortsätta under 2021-2022. Den rådgivning som Skogsstyrelsen bedriver inom landsbygdsprogrammet ska anpassas till myndighetens interna styrning av rådgivningsverksamheten.

Anledningen till att Skogsstyrelsen inte upphandlar detta är att stöden Skogsstyrelsen ger för att bevara och utveckla skogens miljövärden är helt beroende av och nära kopplade till kvalité och sakinhåll i den rådgivning vi avser bedriva. Skogsstyrelsen har byggt upp en unik kompetens kopplat till dessa åtgärder och kapacitet att bedriva rådgivning effektivt och med hög kvalitet i hela landet.

4.2 Det här gäller för urval av ansökningar

Den lägsta miniminivån för urvalskriterier är 200 poäng.

Skogsstyrelsen	2021-03-23		14(28)
----------------	------------	--	--------

4.2.1 Urvalskriterier

(Delåtgärderna 1.1, 1.2, och 2.1 fokusområdena 4abc skog)

Urvalskriterier används för att värdera ansökan och kunna jämföra den med andra ansökningar.

Nationella urvalskriterier

Nationella urvalskriterier	Poängsättning	Viktning
1. Projektet bidrar till införandet av nya produkter, tjänster eller arbetsmetoder (innovation).	1 poäng: Kunskapen är inte ny i sig men har fått allt för liten spridning och tillämpning. 2 poäng: Kunskapen är ny och har endast viss eller ingen spridning i landet +2 poäng: Projektet förmedlar eller skapar kunskap med innovativa inslag +2 poäng: Kunskapen förväntas få stor tillämpning och spridning	10
2. Genomföraren har kunskap, kompetens och genomförande-kapacitet för projektet.	3 poäng: Genomföraren har god erfarenhet och tidigare resultat från liknande verksamhet, eller kan visa på att projektet ska genomföras i samarbete med erfaren relevant aktör eller kan på annat sätt visa att tillräckligt engagemang, drivkraft och målfokus finns för att väl genomföra projektet 5 poäng: Projektledare och projektteam har mycket god erfarenhet och har visat goda resultat från liknande verksamhet	10
3. Projektets metod bidrar till kunskapsspridning.	1 poäng: Kunskapen når endast en begränsad del av målgruppen 2 poäng: Kunskapen når en större del av målgruppen 3 poäng: Kunskapen når endast en begränsad del av målgruppen men är av stor betydelse för den gruppen, gruppen utgör en del i ett större projekt eller är en kanal till en större målgrupp 4 poäng: Kunskapen sprids till en stor del av målgruppen via flera kanaler +1 poäng: Metoden att föra ut budskapet är innovativ	25
4. Det finns ett identifierat behov av projektet.	1 poäng: Ett behov finns och behovsanalysen är tillfredställande. 2 poäng: Behovet är stort eller akut då projektet behandlar en grundläggande fråga. Behovsanalysen är tillfredställande. + 1 poäng: En beskrivning finns av vad som är gjort tidigare och vad som pågår. +1 poäng. Stor ekonomisk nytta för målgruppen eller näringen + 1 poäng. Stor nytta för miljön, klimatet eller djurvälståndet.	40
5. Projektet har tydliga mål.	1 poäng: En relevant målbeskrivning finns men målet är inte specificerat så att det går att följa upp 3 poäng: En relevant målbeskrivning finns och tydliga mål (tid, mängd, kvalitet etc.) finns angivna + 2 poäng: Effektmål finns beskrivna	15
Summa viktning		100

Bedömningsgrunder

1. Projektet bidrar till införandet av nya produkter, tjänster eller arbetsmetoder (innovation)

- 1 poäng: Kunskapen är inte ny i sig men har fått allt för liten spridning och tillämpning.
- 2 poäng: Kunskapen är ny och har endast viss eller ingen spridning i landet

- +2 poäng: Projektet förmedlar eller skapar kunskap med innovativa inslag
- +2 poäng: Kunskapen förväntas få stor tillämpning och spridning

För innovation inom kompetensutveckling kan man se till vad det är för kunskap som ska förmedlas. Då kan det handla om kunskap om nya produkter, arbetsmetoder eller tjänster. Dessa kan i sin tur vara ett resultat av ny forskning eller erfarenhet. Bedömningen görs utifrån hur innovativt innehållet i den nya kunskapen är. Bedömning görs också baserat på hur relevant kunskapen är för målgruppen, det vill säga alla som är berörda eller kan förväntas ha nytta av eller behöva kunskapen. Hur väl designat projektet är pedagogiskt bedöms i kriteriet om kunskapsspridning.

En produkt, tjänst eller arbetsmetod kan betraktas som en innovation så länge den inte används i den omfattning den borde på landsbygden.

2. Genomföraren har kunskap, kompetens och genomförandekapacitet för projektet

- 3 poäng: Genomföraren har god erfarenhet och tidigare resultat från liknande verksamhet, *eller* kan visa på att projektet ska genomföras i samarbete med erfaren relevant aktör *eller* kan på annat sätt visa att tillräckligt engagemang, drivkraft och målfokus finns för att väl genomföra projektet
- 5 poäng: Projektledare och projektteam har mycket god erfarenhet och har visat goda resultat från liknande verksamhet

Tre poäng ges till nya i branschen för att de ska kunna komma in med stöd av relevant samarbetspartner. Det går även att styrka sina kvalifikationer utöver grundkraven via referenser.

3. Projektets metod bidrar till kunskapsspridning

- 1 poäng: Kunskapen når endast en begränsad del av målgruppen
- 2 poäng: Kunskapen når en större del av målgruppen
- 3 poäng: Kunskapen når endast en begränsad del av målgruppen men är av stor betydelse för den gruppen, gruppen utgör en del i ett större projekt eller är en kanal till en större målgrupp
- 4 poäng: Kunskapen sprids till en stor del av målgruppen via flera kanaler
- +1 poäng: Metoden att föra ut budskapet är innovativ

Bedömning görs utifrån hur stor målgrupp som nås av kunskapen och vilka (hur många olika) kanaler som använts. Kunskapsspridning som sker på ett nytt innovativt sätt prioriteras. Exempel kan vara ogräsnyckel som en app i telefonen. Kvaliteteten på eller behovet och värdet av kunskapen som sprids ska inte vägas in här. Det är sättet och metoden som kunskapen sprids på som ska bedömas, vilket är skilt från kriteriet om behovet av projektet, som ska värdera behovet och värdet av kunskapen.

Eftersom den poäng som tilldelas projektet är beroende av hur stor del av målgruppen som nås är det viktigt att definiera vad som avses med begreppet målgrupp. Målgruppsbegreppet återkommer dessutom i kriterium 4 där värdet för målgruppen bidrar till poängsättningen. En målgrupp kan anses vara den totala grupp företagare eller personer som är berörda av eller kan förväntas kunna dra nytta av den kunskap som förmedlas i projektet. För nationella

projekt gäller hela landet som område och för regionala aktuell region. I vissa projekt kan det sannolikt vara av värde att målgruppen definieras men det bör inte i detta sammanhang vara möjligt att erhålla höga poäng genom att definiera en snäv målgrupp inom vilken det är lätt att nå hög måluppfyllelse. Poäng baseras på hur målgruppen är formulerad eller utformad.

4. Det finns ett identifierat behov av projektet

- 1 poäng: Ett behov finns och behovsanalysen är tillfredställande.
- 2 poäng: Behovet är stort eller akut då projektet behandlar en grundläggande fråga. Behovsanalysen är tillfredställande.
- + 1 poäng: En beskrivning finns av vad som är gjort tidigare och vad som pågår.
- +1 poäng. Stor ekonomisk nytta för målgruppen eller näringen
- + 1 poäng. Stor nytta för miljön, klimatet eller djurvälståndet.

Poäng baseras på hänsyn till behovet av det som projektet förväntas leverera samt hur behovet är analyserat, beskrivet och motiverat i ansökan.

Ordet akut relaterar till att det i praktiken ofta har varit angelägenhetsgraden som varit avgörande för vilka projekt som prioriterats. Om projekt förväntas bidra till att skapa ett stort värde för målgrupp, näring, miljö, klimat eller djurvälstånd ges poäng.

5. Projektet har tydliga mål

- 1 poäng: En relevant målbeskrivning finns men målet är inte specificerat så att det går att följa upp
- 3 poäng: En relevant målbeskrivning finns och tydliga mål (tid, mängd, kvalitet etc.) finns angivna
- + 2 poäng: Effektmål finns beskrivna

De mål som finns formulerade för projektet måste vara i linje med och anpassade efter projektets syfte, innehåll och genomförande. Målen ska vara verifierbara. Målen kan t.ex. utgöras av antal kurstillfällen, antal deltagare, nöjdhetsgrad i en utvärdering eller liknande kopplade till det mer direkta genomförandet av projektet. Om effektmål finns beskrivna och de har en konkret koppling till projektets innehåll och dessutom är möjliga att bedöma ges poäng. Effektmål är vad ett projekt kan förväntas leda till för resultat på lång sikt. Det kan till exempel handla om förändrat beteende, tillämpning av ny teknik eller nytt arbetssätt eller effekter på miljö, lönsamhet, produktivitet eller djurvälstånd.

4.2.2 Stödnivå

Stöd ges till 100 procent av stödberättigande utgifter.

Inom stöd till kompetensutveckling och stöd till rådgivningstjänster (1.1 och 2.1) ges stöd till stödberättigande utgifter som inte täcks av intäkter som kommer från deltagare.

För stöd till rådgivningstjänster (2.1) ges maximalt 1 500 euro per rådgivningstillfälle.

För stöd till fortbildning av rådgivare (2.3) kan varje rådgivningsföretag som mest få 200 000 euro under en 3-årsperiod för att utbilda sin personal.

Utanför jordbruks- och skogsbrukssektorn begränsas stödbeloppet enligt kommissionens förordning om stöd av mindre betydelse¹. Inom kompetensutveckling och rådgivning gäller inte begränsningen per stödmottagare, utan för den som deltar i kompetensutveckling eller rådgivning. Begränsningen innebär att det totala stödet inte får överstiga 200 000 euro under tre beskattningsår, det vill säga året för beslut samt de två föregående beskattningsåren. I totalsumman ska också andra stöd av mindre betydelse som man fått under den tiden räknas med.

Schabloner och indirekta kostnader

- mat i form av lunch och middag, ersätts med 90 kronor exklusive moms per måltid
- årsarbetstid enligt kommissionen på 1 720 timmar
- milersättning för resor, 30 kronor per mil
- traktamente enligt Skatteverkets riktlinje
- eget arbete, 220 kronor per redovisad timme.

Som eget arbete räknas arbete som utförs av stödmottagare som bedriver verksamhet som enskild firma, handelsbolag och kommanditbolag. I de fall ett handelsbolag eller kommanditbolag är stödmottagare är också arbete som utförs av andra delägare eget arbete. Arbete som utförs av stödmottagare som är privatpersoner, enskilda firmor och delägare i handelsbolag och kommanditbolag betraktas som "eget arbete" då dessa inte kan få lön för sitt arbete. Endast "eget arbete" som utförs av personer som är 16 år eller äldre är stödberättigande.

Schabloner används inom utlysning och även för uppdrag inom egen regi.

Stöd lämnas till indirekta kostnader utifrån ett medeltal av de indirekta kostnaderna för de senaste tre boksluten. I de fall tre bokslut inte finns kan motsvarande utgifter tas upp som övriga utgifter, men då måste utgifterna fördelas till projektet i förhållande till annan verksamhet.

4.2.3 Avgifter för kompetensutveckling och rådgivning

Mottagaren det vill säga den som deltar i kompetensutvecklingen eller rådgivningen ska i vissa fall betala en avgift. Avgiften ska framgå i upphandlingsunderlag, i information om utlysningar och i kursprogram.

Kompetensutveckling inom miljö (delåtgärd 1.1 fokusområdena 4abc)

Inget villkor att ta ut deltagaravgift.

Demonstrationer och information, (delåtgärd 1.2 fokusområdena 4abc)

Inget villkor att ta in avgifter för demonstrationer och information.

¹ Kommissionens förordning (EU) nr 1407/2013 om stöd av mindre betydelse

Övrig miljö- och klimatrådgivning (delåtgärd 2.1, fokusområdena 4abc)
Inget villkor att ta ut avgift.

5. Stöd för miljöåtgärder i skogen

5.1 Stöd till att bevara och utveckla skogens miljövärden

5.1.1 Övergripande prioriteringar

De övergripande prioriteringarna är beslutade för hela EU. Detta stöd riktar sig till skogsägare eller andra som vill bevara och utveckla skogens miljövärden (delåtgärd 8.5). Stödet syftar till att bevara och utveckla natur-, kultur- och sociala värden i skogen. (fokusområde 4abc skog).

5.1.2 Skogsstyrelsens prioriteringar med kort bakgrund

Ett av de övergripande politiska målen för skogsmark är att biologisk mångfald och genetisk variation i skogen ska säkras. Skogen ska brukas så att växt- och djurarter som naturligt hör hemma i skogen ges förutsättningar att fortleva under naturliga betingelser och i livskraftiga bestånd. För att leva upp till dessa målsättningar om biologisk mångfald behöver skogsområden avsättas. Vissa miljövärden kräver orördhet medan andra miljövärden kräver skötsel eller störningar för att bevaras. Staten tar ansvar för biologisk mångfald genom bildandet av formellt skydd ex. biotopsskydd. Skogsägare avsätter utöver detta på frivillig basis delar av sin skogsmark som en frivillig avsättning. Syftet med frivilliga avsättningar är att undanta skogsområden från produktion både genom att lämna skogen för fri utveckling (N- mål) eller gynna hotade arter och naturtyper genom aktiv miljövårdande skötsel (NS-mål). Kulturmiljövärden samt sociala och estetiska värden på skogsmark är också i behov av skötsel för att synliggöras och bevaras. Skötsel av kulturmiljöer på skogsmark är en av förutsättningarna för att dessa värden ska bevaras för framtiden vilket ligger i linje målsättningen i Levande skogar: ”Skogens kulturmiljövärden samt dess estetiska och sociala värden ska värnas”.

För att åstadkomma ett hållbart skogsbruk har Sverige preciserat miljömålet för Levande skogar. Målet är preciserat så att

- skogsmarkens fysikaliska, kemiska, hydrologiska och biologiska egenskaper och processer är bibehållna
- skogens ekosystemtjänster är vidmakthållna
- skogens biologiska mångfald är bevarad i samtliga naturgeografiska regioner och arter har möjlighet att sprida sig inom sina naturliga utbredningsområden som en del i en grön infrastruktur

- naturtyper och naturligt förekommande arter knutna till skogslandskapet har gynnsam bevarandestatus och tillräcklig genetisk variation inom och mellan populationer
- hotade arter har återhämtat sig och livsmiljöer har återställts i värdefulla skogar
- främmande arter och genotyper inte hotar skogens biologiska mångfald
- genetiskt modifierade organismer som kan hota den biologiska mångfalden inte är introducerade
- natur- och kulturmiljövärden i skogen är bevarade och förutsättningar för fortsatt bevarande och utveckling av värdena finns
- skogens värden för friluftslivet är värnande och bibehållna

Avverkning av värdekärnor, fragmentering och minskande livsmiljöer för ett antal hotade arter är ett stort problem för att nå målet om att bevara biologisk mångfald i skogslandskapet. För att bevara viktiga skogsmiljöer behövs formellt skydd av skogar med höga naturvärden, liksom att skogsägare gör frivilliga avsättningar.

Mot denna bakgrund prioriteras stödet till skogsägarnas frivilliga avsättningar och för åtgärder som bidrar och skapar förutsättningar för att nå flera av de ovan preciserade målen för en hållbar utveckling i skogen.

5.1.3 Beslutsomgångar och urval av ansökningar

För att öka effekten i åtgärderna för skogens miljövärden kommer ansökningar inkomna inom en viss tidsperiod att konkurrensutsättas mot varandra genom en poängsättning utifrån förutbestämda urvalskriterier. De ansökningar som får högst poäng beviljas stöd tills varje beslutsomgångs budget är slut. Förutsättningar för att en ansökan ska beviljas stöd är att den får minst 150 poäng och berör minst två urvalskriterier. För de ansökningar som beviljas stöd gäller att de områden som var och ett för sig får minst 150 poäng tas med i beslutet.

De ansökningar som får minst 150 poäng men som på grund av begränsad budget inte beviljas medel i beslutsomgången kan flyttas till nästa beslutsomgång. I de fall som den sista ansökan i beslutsomgången inte ryms inom beslutad budgetram förs även den ansökan över till nästa beslutsomgång. Överföring av en ansökan kan göras en gång, därefter avslås ansökan.

Beslutsomgångar

För ärenden inkomna under 2020 som inte rymdes inom 2020 års budget praktiseras löpande handläggning, där alla ärenden med minst 150 poäng beviljas. Därutöver kommer tre beslutsomgångar att hållas under 2021. Den första beslutsomgången

kommer att vara öppen från 1 januari till och med 30 juni, därefter kommer det vara en beslutsomgång per kvartal. Den utlysta summan kommer att fastställas inför varje ny beslutsomgång. Pengar som inte förbrukas i en beslutsomgång förs över till nästa beslutsomgång.

Information om stöd för skogens miljövärden, budget och tidpunkter för beslutsomgångar kommer att finnas på Skogsstyrelsens webbplats: www.skogsstyrelsen.se/bidrag

5.1.4 Urvalskriterier

(Delåtgärd 8.5 fokusområde 4abc)

Urvalskriterier används för att värdera ansökan och kunna jämföra den med andra ansökningar.

Urvalskriterier	Poängsättning	Viktning
1. Prioritering av områden och åtgärder	<p>2 poäng</p> <ul style="list-style-type: none"> • Frivillig avsättning på skogsmark med målklass NS eller motsvarande; med förutsättning och ambition att gynna eller skapa naturvärden; eller bevara och synliggöra kulturvärden på hela arealen. <p>+ 3 poäng</p> <ul style="list-style-type: none"> • Åtgärder i registrerad nyckelbiotop <p>+ 2 poäng</p> <ul style="list-style-type: none"> • Åtgärder i registrerade naturvärdesobjekt <p>+ 1 poäng</p> <ul style="list-style-type: none"> • Åtgärder som bevarar och synliggör fornlämning eller övrig kulturhistorisk lämning <p>+ 1 poäng</p> <ul style="list-style-type: none"> • Andra naturvårdsåtgärder än bränning på område som är minst 3 hektar <p>+ 1 poäng</p> <ul style="list-style-type: none"> • Åtgärder i objekt som gränsar till skyddat område om objektet kommer att fungera som förstärkning/utvidgning till den skyddade arealen. 	40
2. Bevara och utveckla naturvärden i skog	<p>2 poäng</p> <ul style="list-style-type: none"> • Åtgärder som tar tillvara områdets fulla naturvårdspotential och leder till förbättrade förutsättningar för den biologiska mångfalden. Gäller ej naturvårdsbränning. <p>2 poäng</p> <ul style="list-style-type: none"> • Naturvårdsbränningar i områden med tydlig brandhistorik <p>+ 2 poäng</p> <ul style="list-style-type: none"> • Åtgärder som syftar till att gynna dokumenterad rödlistad art <p>+ 1 poäng</p> <ul style="list-style-type: none"> • Anpassad åtgärd i hänsynskrävande biotop • Återskapa störningsregim <p>+ 1 poäng</p> <ul style="list-style-type: none"> • Åtgärder i områden som efter åtgärd blir ädellövskog <p>+ 1 poäng</p> <ul style="list-style-type: none"> • Åtgärder som gynnar skyddsvärda träd eller mycket gamla träd <p>+ 1 poäng</p>	35

Skogsstyrelsen	2021-03-23		21(28)
----------------	------------	--	--------

	<ul style="list-style-type: none"> • Åtgärder som skapar stora mängder död ved. Gäller ej naturvårdsbränning. • Åtgärder som skapar lövnaturskog + 1 poäng <ul style="list-style-type: none"> • Anpassade åtgärder i skogsbyn 	
3. Övriga Miljövärden	4 poäng <ul style="list-style-type: none"> • Åtgärder som syftar till att skapa försumpning av skog 2 poäng <ul style="list-style-type: none"> • Åtgärder i värdetrakt enligt länens Strategier för formellt skydd av skog eller för Natura 2000 områden 2 poäng <ul style="list-style-type: none"> • Åtgärder för att bevara och synliggöra fornlämning eller övrig kulturhistorisk lämning +2 poäng <ul style="list-style-type: none"> • Åtgärder av forn- eller övriga kulturhistoriska lämningar som riskerar att bli förstörda i närtid • Åtgärder för forn- eller övriga kulturhistoriska lämningar som utgör en hel miljö +1 poäng <ul style="list-style-type: none"> • Åtgärder av forn- eller övriga kulturhistoriska lämningar i rekreatiomsområden eller i tätortsnära områden 	25
Summa viktning		100

Bedömningsgrunder

1. Prioritering av områden och åtgärder

Frivillig avsättning på skogsmark med målklass NS eller motsvarande; med förutsättning och ambition att gynna eller skapa naturvärden; samt bevara och synliggöra kulturvärden på hela arealen.

Här menas skogsområden avsatta för naturvård eller kulturmiljövård genom en målklassning i en skogsbruksplan eller en motsvarande deklaration av markägaren. Se rapport 2020:9. Frivilliga avsättningar. (skogsstyrelsen.se). Området som prioriteras ska ha befintliga miljövärden eller potential att återskapa eller tillskapa miljövärden.

Natur- och kulturvårdsmålet styr skötseln som endast utförs när det är motiverat av naturvård- eller kulturmiljöskäl. Miljövärdena ska bevaras och/eller utvecklas på objektets hela areal. Området ska vara skogbeklädd efter åtgärd.

Åtgärder i registrerad nyckelbiotop

En nyckelbiotop är ett skogsområde som från en samlad bedömning av biotopens struktur, artinnehåll, historik och fysiska miljö idag har mycket stor betydelse för skogens flora och fauna. Där finns eller kan förväntas finnas rödlistade arter. Undantagna är arter med utpräglat landskapsekologiska krav, till exempel många fåglar och större däggdjur. Nyckelbiotopen ska vara registrerad.

Åtgärder i registrerade naturvärdesobjekt

Ett naturvärdeobjekt är ett skogsområde som har förutsättningar att utvecklas till en nyckelbiotop. Naturvärdesobjektet ska vara registrerat.

Åtgärder som bevarar och synliggör fornlämning eller övrig kulturhistorisk lämning

Fornlämningar och övriga kulturhistoriska lämningar är spår efter mänsklig verksamhet. De ska vara lämningar efter människors verksamhet under forna tider, de ska ha tillkommit genom äldre tiders bruk och vara varaktigt övergivna.

Andra naturvårdsåtgärder än bränning på områden som är minst 3 hektar

Objekt där 3 hektar eller mer åtgärdas i naturvårdande syfte. Flera delområden kan räknas ihop om dessa delområden ligger i anslutning till varandra, har liknande naturtyp samt kräver samma typ av naturvårdande skötsel.

Åtgärder i objekt som angränsar till skyddat område om objektet kommer att fungera som förstärkning/Utvidgning till den skyddade arealen

Objekt i anslutning till områden som är formellt skyddade eller klassificerade som nyckelbiotop. Med formellt skyddade områden avses nationalparker, naturreservat, kulturresevat, biotopskydd, naturvårdsavtal och Natura 2000 områden. Utvidgningen ska fungera som spridningszon för arter som finns i värdekärnan. Dentsgör också en fysisk övergångszon som skyddar värdekärnan.

2. Bevara och utveckla naturvärden i skog**Åtgärder som tar tillvara områdets naturvårdspotential och leder till förbättrade förutsättningar för den biologiska mångfalden i skogen. Gäller ej naturvårdsbränning.**

Åtgärder som ska ingå: Gynnande av naturvärdesträd, skapande av död ved, tydlig ökning av variation i form av luckighet och skiktning samt åtgärder som bidrar till en mångfald av inhemska träd- och buskarter.

Att ta tillvara områdets fulla naturvårdspotential innebär att åtgärden ska bevara eller utveckla väsentliga skogliga naturvärden som beskrivs i målbilden i skötselplanen. Målbilden beskriver ett önskvärt tillstånd för området när de skogliga naturvärden, efter genomförd åtgärd har bevarats eller fått förbättrad status.

Beskrivning av naturvärdesträd finns i *Målbild för hänsynskrävande biotoper*: Träd och buskar med naturvärden ska beaktas utifrån egenskaper hos det enskilda trädet.

Naturvärden som menas är inhemska arter och deras substrat som är representativa för den aktuella biotopen utifrån givna geologiska, topografiska, hydrologiska och historiska faktorer. Dessa naturvärden ger förutsättningar för den biologiska mångfalden i området.

För att uppnå målet att förbättra förutsättningar för biologisk mångfald ska, för den aktuella naturmiljön, önskvärd trädartsammansättning samt faktorer som värdefulla träd- och buskarter, befintliga naturvärdesträd eller skyddsvärda träd, strukturer som död ved och trädartsammansättning alltid beaktas och vara utgångspunkt för den planerade naturvårdande skötseln.

Grundpoängen ges inte för naturvårdsbränning.

Naturvårdsbränning i områden med tydlig brandhistorik

För naturvårdsbränning gäller att området har tydliga och dokumenterade spår av brandhistorik i eller i anslutning till det aktuella området.

Åtgärd ska omfatta minst 2 ha. Flera delområden kan räknas ihop om dessa delområden ligger i anslutning till varandra.

Brandhistorik kan utläsas av befintligt substrat med brand eller sotspår, förekomst av rödlistad art kopplat till brand, brandljud på träden eller också brända skikt i markprofilen.

Uttag av, i första hand gran, upp till 50 % av volymen är tillåten med syfte att möjliggöra genomförandet av naturvårdsbränningen. Uttag av tall och löv är inte lämpligt. Löv- eller tallstammar som behöver fällas för framkomlighet lämnas kvar i eller vid objektet. Brandrefugier med befintliga, höga naturvärden knutna till gran ska skyddas vid åtgärden. Samma gäller särskilt bevarandevärda träd, exempelvis gamla tallar

Åtgärder som syftar till att bevara rödlistad art

Åtgärder som bevarar och utvecklar naturvärden kopplade till hotade arter i skog inom eller i anslutning till det aktuella området. Till hotad art räknas rödlistade arter upptagna i Artdatabankens senast uppdaterade Rödlista.

Anpassad åtgärd i hänsynkrävande biotop

En hänsynkrävande biotop är ett område med påtagliga naturvärden där särskild hänsyn bör tas vid alla skötselåtgärder. Storleken och naturvärdena hos de hänsynkrävande biotoperna varierar. Hänsynkrävande biotoper definieras i 7 kap. i Skogsstyrelsens föreskrifter och allmänna råd till SVL.

Områden som räknas som hänsynkrävande biotop finns beskrivna i Målbilder för hänsynkrävande biotoper. Hänsynkrävande biotoper ska alltid uppmärksammas genom avgränsning och tillskapande av kantzon. Vissa hänsynkrävande biotoper kan vara i behov av anpassad skötsel medan andra naturskogsartade hänsynsbiotoper som har varit opåverkade av skogsbruk oftast lämnas för fri utveckling och är inte aktuella inom stödet Skogens miljövärden.

Vissa hänsynkrävande biotoper är punkt- eller linjeobjekt som en källa, kärr, småvatten, örtrika stränder. Åtgärdsbehoven varierar men kräver oftast manuella insatser utan körning av maskiner.

Registrerade nyckelbiotoper är alltid hänsynkrävande biotoper.

Åtgärder som prioriteras är utglesning, anpassad röjning, tillskapande av död ved, åtgärder i kantzon som förbättrar dess funktionalitet, naturvårdsbränning.

Åtgärder som syftar till att återskapa och efterlikna naturliga störningsregimer i skog

Med naturliga störningsregimer avses företeelser som på radikalt sätt påverkar skogsstrukturer och skoglig dynamik, till exempel brand, storm och översvämning. Åtgärder som efterliknar en naturlig störning när det gäller omfattning och karaktär.

Åtgärder som prioriteras är naturvårdsbränning, tillskapande av försumpad skog, luckhuggning utan uttag av virke, omfattande veteranisering av träd vilket kan efterlikna brand.

Beteshävd räknas inte som naturlig störning.

Åtgärder i områden som efter åtgärd blir ädellövskog

Ädellövskog definieras i Skogsvårdslagen 22-23 § (1979:429).

Frihuggning av befintliga naturvärdesträd eller tillskapande av nya naturvärdesträd genom nyhamling eller veteranisering ska alltid ingå i åtgärden. Förekommande naturvärdesträd av barrträdsarter ska alltid sparas och främjas. Död ved i form av högstubbar eller ringbarkade träd ska alltid tillskapas företrädesvis av ädellövträdsarter alternativt triviallöv.

Åtgärder som gynnar skyddsvärda träd eller mycket gamla träd

Skogsstyrelsen utgår från definitionen av gamla och skyddsvärda träd enligt Naturvårdsverket Åtgärdsprogram för särskilt skyddsvärda träd i Rapport 6 496 april 2012. *”Träd grövre än 1 meter i diameter på det smalaste stället under brösthöjd och mycket gamla träd; Gran, tall, ek och bok äldre än 200 år. Övriga trädslag äldre än 140 år samt grova hålträd; träd grövre än 40 cm i diameter i brösthöjd med utvecklad hålighet i huvudstam. Särskilt skyddsvärda träd definieras här således med utgångspunkt från egenskaper hos det enskilda trädet. Både levande och döda träd ingår i definitionen.”*

Åtgärder som prioriteras är anpassad utglesning kring dessa träd.

Åtgärder som skapar stora mängder död ved. Åtgärder som skapar lövnaturskog.

Åtgärder som skapar stora mängder död ved ska väsentligt bidra till att återskapa en naturlig andel död ved i det berörda området. *Referensvärde: 20 % av den totala virkesvolymen.* Enligt Naturvårdsverkets definition av referensvärden för död ved Vägledning och Bedömningsgrunder för skogslandskapet. Vägledning i miljömålsarbete 11 nov. 2015.

Åtgärder som prioriteras: I lövbestånd: minst 40 löv träd per ha med minst 25 cm i dm i brösthöjd. I tallbestånd: minst 20 tallar per ha med minst 25 cm i dm i brösthöjd alt. Katning på tall: minst 40 tallar per ha minst 15 cm i brösthöjd. I norra Sverige samt på mycket låga boniteter kan lägre diameter på träden godtas om åtgärd riktas på de 10 % av grövsta träden i beståndet. Den döda veden kan med fördel placeras i så kallade faunadepåer. Med faunadepå menas högar med stammar och/eller ris på ca 2 m² upplagda på platser där de vedlevande organismerna kommer att trivas, exempelvis i soliga lägen.

Gäller ej naturvårdsbränningar.

Målbild för lövnaturskog är variationsrik lövskog med minst 70 % lövandel där flera trädsarter förekommer. Ljusa och täta partier samt stora mängder död ved ska finnas efter åtgärd. Uttag av lövvirke från området är inte lämplig. Lövstammar som behöver fällas för framkomlighet lämnas kvar i eller vid objektet i form av död ved (faunadepå).

Frihuggning av befintliga naturvärdesträd eller tillskapande av nya naturvärdesträd genom hamling, frihuggning eller veteranisering ska alltid ingå i åtgärden. Förekommande naturvärdesträd av barrträdsarter ska alltid sparas och främjas.

Död ved i form av högstubbar eller ringbarkade träd ska alltid tillskapas, företrädesvis av lövträdsarter, men även av barrträd inom ramen för de begränsningar som finns i SVL.

Åtgärder som prioriteras är utglesning eller luckhuggning inriktad på uttag eller röjning av barr samt tillskapande av död ved. Målbilden är att bibehålla minst 50 % krontäckning i ett i övrigt heterogent bestånd. Virkesuttag ska vara inriktat på oönskade trädslag där Skogsvårdslagen 10 § anger högsta gräns för uttaget av virke. Tillskapande av stora mängder död ved

Anpassade åtgärder i skogsbyn

Skogsbyn är artrika miljöer i övergångszoner mellan öppen mark och skogsmark.

”Skogsbyn har en mängd funktioner i dagens landskap. De utgör livsmiljö, spridningsvägar och skydd för många växt- och djurarter”. (Jordbruksverket)

Förekommande naturvärdesträd av barrträdsarter ska alltid sparas och främjas i ett skogsbyn.

Åtgärder som prioriteras: Tillskapa variation med luckighet och gläntor; Gynnande av ängsfloran, buskskiktet och särskilt bärande buskar och träd med fokus på att gynna pollinatörer; Frihugga eller återhamla naturvärdesträd eller tillskapa nya naturvärdesträd genom toppkappning, nyhamling, frihuggning eller veteranisering; Tillskapa död ved av de trädarter som är bärare av biologisk mångfald inom området.

3. Övriga miljövärden

Åtgärder som syftar till att skapa försumpning av skog:

Åtgärder som skapar varaktig försumpning av trädbärande skogsmark.

Uttag av lövvirke från området som ska försumpas är olämpligt. Lövstammar som behöver fällas för framkomlighet lämnas kvar i eller vid objektet i form av död ved (faunadepå).

Åtgärder i värdestrakt enligt länens Strategier för formellt skydd av skog eller för Natura 2000 områden:

Värdestrakter eller områden med motsvarande status har en högre täthet av värdekärnor för djur- och växtliv inklusive biologiskt viktiga strukturer, funktioner, och processer än vad som är vanligt förekommande i landskapet. Poäng för värdestrakt ges för åtgärder som gynnar värden med koppling till aktuell värdestrakt enligt länens Strategier för formellt skydd av skog.

Natura 2000 är ett nätverk av skyddade områden i hela EU. Målet med nätverket är att hejda utrotningen av arter och livsmiljöer. Poäng för Natura 2000 ges för åtgärder som gynnar värden med koppling till det aktuella Natura 2000-området.

Åtgärder för att bevara och synliggöra fornlämningar eller övriga kulturhistoriska lämningar:

Åtgärder som bidrar till att lämningar synliggörs och inte skadas.

Åtgärder av forn- eller övriga kulturhistoriska lämningar som riskerar att bli förstörda i närtid. Åtgärder av lämningar som utgör en hel miljö:

Med lämningar som riskerar att bli förstörda i närtid avses till exempel husgrund med större träd som riskerar att falla och skada lämningen.

Med lämningar som utgör en hel miljö avses en sammanhörande grupp av lämningar vad det gäller ursprung, till exempel en torpmiljö eller fångstgropsystem.

Denna poäng ges inte för stengårdsgårdar.

Åtgärder av forn- och övriga kulturhistoriska lämningar i rekreationsområden eller i tätortsnära områden:

Lämningar som är synliga från frekvent nyttjade leder och stigar eller ligger inom 500 meter från tätort.

Skogsstyrelsen	2021-03-23		26(28)
----------------	------------	--	--------

Denna poäng ges inte för stengårdsgårdar.

5.1.5 Stödbelopp

- naturvårdsbränning 28 000 kronor per bränning och 9 000 kronor per hektar, området måste vara minst 2 hektar
- röja och rensa stenmur 850 kronor per 100 meter
- rensa kulturmiljöer 1 300 kronor per styck.
- gallra fram ädellöv- och lövrik skog 9 000 kronor per hektar
- sköta natur- och kulturmiljöer i skog 9 000 kronor per hektar
- skapa våtmark i skog 15 000 kronor per hektar, en våtmark måste vara minst 0,3 hektar

Lägsta stödbelopp är 5 000 kronor.

Skogsstyrelsen har fastställt att högsta stödbelopp per ansökan är 300 000 kronor.

6. Kommunikation

6.1 Kommunikationsplan

6.1.1 Kommunikationsmål

Skogsstyrelsens kommunikationsarbete utgår från Kommunikationsstrategi för landsbygdsprogrammet 2014-2020 och de kommunikationsmål som anges där.

Det främsta kommunikationsmålet är att aktuella målgrupper söker stöd.

De som söker stöd ska förstå att de med sina aktiviteter bidrar till ett hållbart skogsbruk och utveckling av landsbygden.

Målgrupperna ska känna till att stöden finns och tycka att det är lätt att hitta information om dem.

Informationen om hur man söker stöd ska leda till kompletta ansökningar som lämnas in i tid.

6.1.2 Målgrupper och prioriterade målgrupper

Landsbygdsprogrammets huvudsakliga målgrupper är lantbrukare, landsbygdsföretagare och andra aktörer på landsbygden.

Skogsstyrelsens huvudmålgrupper i landsbygdsprogrammet är:

- utförare av kompetensutveckling och rådgivning inom miljö
- skogsägare eller andra aktörer som vill förebygga skador och återställa skog, bevara och utveckla skogens miljövärden eller genomföra satsningar på samarbete inom miljö med landskapsperspektiv.

Skogsstyrelsen kommer att använda klarspråk i kommunikationen av landsbygdsprogrammet.

Kommunikationen ska jämställdhetsintegreras och våra huvudverktyg för detta är genusmedveten bildkommunikation och jämställt språk.

6.1.3 Budskap

Det övergripande budskapet till personerna/företagen som söker stöd är ”Du bidrar till ett hållbart skogsbruk och utveckling av landsbygden”.

6.1.4 Kanaler för kommunikation

Digital kommunikation prioriteras i kommunikationsarbetet. Skogsstyrelsens webbplats är huvudkanal och där kommer aktuell information om stöden, viktiga datum etcetera att finnas. Andra intressanta kanaler är samarbetspartners webbplatser (bland annat Jordbruksverket, länsstyrelserna, näringsdepartementet), press, sociala medier och Skogsstyrelsens tidning Skogseko.

6.1.5 Löpande aktivitetsplanering

Skogsstyrelsen har en plan för kommunikationsaktiviteter som rör de skogliga åtgärderna i landsbygdsprogrammet. Planen ska uppdateras löpande.

6.1.6 Samarbeten

Skogsstyrelsens partnerskap har en viktig roll att bidra med kunskap samt att sprida information om programmet i sina respektive organisationer.

Eventuella möjligheter att medverka i Jordbruksverkets och Landsbygdsnätverkets medlemsorganisationers gemensamma kommunikationskampanjer kommer att tas till vara.

Skogsstyrelsen efterlyser ett gemensamt grepp för länkning mellan samtliga stödmyndigheters webbplatser som rör stöden, för att underlätta för stödsökande.

6.1.7 Uppföljning och utvärdering

De delar av Jordbruksverkets utvärderingar av programmen som är av intresse för våra målgrupper, kommer vi att kommunicera på lämpligt sätt utifrån ämne och målgrupp.

7. Arbete med andra mål och lokal utveckling

7.1 Synergier med fonder och planer som ska bidra till samma mål

Vi har så här långt inte identifierat någon större mängd synergier i sakfrågorna. Regionalfonderna verkar framförallt prioritera tillväxtfrågor och lägga mindre vikt vid miljöfrågorna. Sett mer övergripande finns dock synergier i form av hållbar sysselsättning på landsbygden.

8. Revidering av handlingsplan

Eventuella justeringar av handlingsplanen görs som regel inför varje årsskifte. Skogsstyrelsen tar fram förslag på justeringar av handlingsplanen efter samråd med partnerskapet. Skogsstyrelsen lämnar in förslaget på ny handlingsplan till Jordbruksverket. Därefter lämnas förändringarna i urvalskriterierna till övervakningskommittén för yttrande. Jordbruksverket godkänner den reviderade handlingsplanen som kan börja gälla den 1 januari.

9. Bilagor

9.1.1 Bilaga 1: SWOT-analys och identifiering av regionala behov

Skogsstyrelsen har medverkat i framtagandet av den SWOT-analys som finns i det svenska landsbygdsprogrammet, kapitel 4 ”SWOT och behovsidentifiering”. Skogsstyrelsens prioriteringar bygger på tillämpliga delar i detta kapitel.